

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2011. gada 9. maijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, tiesneses Kristīne Krūma un Vineta Muižniece,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu, ko iesnieguši divdesmit 10. Saeimas deputāti Ainārs Šlesers, Edgars Zalāns, Sergejs Dolgopolovs, Ivans Ribakovs, Artūrs Rubiks, Ņikita Ņikiforovs, Valērijs Kravcovs, Aleksejs Burunovs, Jānis Tutins, Vladimirs Nikonovs, Aleksejs Holostovs, Dmitrijs Rodionovs, Imants Jānis Bekešs, Andris Šķēle, Māris Kučinskis, Guntis Ulmanis, Juris Silovs, Nikolajs Kabanovs, Valentīns Grigorjevs un Igors Meļņikovs (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs), par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 49/2011),

k o n s t a t ē j a:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma „Par valsts budžetu 2011. gadam” apakšprogrammu 23.00.00 par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. un 105. pantam. Minētā apakšprogramma nosaka Valsts autoceļu fondam piešķiramo finanšu līdzekļu apjomu 2011. gadam.

2. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu prasījums izvērtēt likuma atbilstību Satversmei ir piekritīgs Satversmes tiesai.

3. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 3. punkts paredz ne mazāk kā divdesmit Saeimas deputātiem tiesības iesniegt pieteikumu par Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktā noteiktās lietas ierosināšanu. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu.

4. Vērtējot to, vai Satversmes tiesā ir iespējams apstrīdēt valsts budžeta apakšprogrammas atbilstību Satversmei, tiesa ir atzinusi, ka valsts, paredzot savu pienākumu izpildei konkrētus līdzekļus, garantē, ka šie pienākumi tiks izpildīti. Līdz ar to valsts varas institūcijām, izdodot normatīvos aktus, jāparedz ne tikai Satversmei atbilstošs normatīvais regulējums, bet arī šā regulējuma īstenošanai nepieciešamie līdzekļi. Tikai izvērtējot konkrētu tiesību normu, kas uzliek kādu pienākumu valstij un vienlaikus piešķir personai tiesības prasīt šā pienākuma izpildi, Satversmes tiesa var konstatēt, vai likumdevējs un citas valsts varas institūcijas ir rīkojušās atbilstoši Satversmes normām. Tādējādi apstrīdētās budžeta apakšprogrammas atbilstību Satversmes normām Satversmes tiesa var izvērtēt kopsakarā ar kādu tiesību normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 17. februāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2009-42-0103 11. punktu*).

Vienlaikus jāņem vērā, ka minētais secinājums tika izteikts lietā, kas ierosināta pēc privātpersonas konstitucionālās sūdzības. Ņemot vērā valsts budžeta tiesisko statusu, jautājums par abstraktās kontroles subjekta tiesībām Satversmes tiesā apstrīdēt atsevišķas valsts budžeta apakšprogrammas atbilstību Satversmei tiesai būtu jāvērtē lietas sagatavošanas un izskatīšanas gaitā.

5. Satversmes tiesas likuma 18. pantā noteiktas prasības, kurām jāatbilst pieteikumam. Atbilstoši šīm prasībām izskatāmajā pieteikumā ir ietverts prasījums Satversmes tiesai, sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par likuma „Par valsts budžetu 2011. gadam” apakšprogrammas 23.00.00 iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam.

6. Pieteikumā ietverts prasījums atzīt minēto apakšprogrammu par neatbilstošu arī Satversmes 105. pantam. Tomēr šādam prasījumam pieteikumā un tā papildinājumos nav sniegts juridiskais pamatojums. Pieteikuma iesniedzējs vienīgi vispārīgi norāda uz to, ka likuma „Par valsts budžetu 2011. gadam” apakšprogramma 23.00.00 aizskar autovadītāju tiesības netraucēti lietot savu īpašumu, proti, autoceļu neapmierinošās kvalitātes dēļ palielinās transportlīdzekļu uzturēšanas izmaksas.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka pēc deputātu pieteikuma veicama abstraktā normu kontrole. Šādā gadījumā pieteikuma iesniedzējam nav nepieciešams pamatot kādas konkrētas personas pamattiesību aizskārumu, kā tas ir konkrētās kontroles (konstitucionālās sūdzības) ietvaros. Līdz ar to juridiskais pamatojums var balstīties galvenokārt uz normu neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām, nepierādot konkrētas personas pamattiesību aizskārumu. Taču prasījuma juridiskajai argumentācijai ir jābūt pamatotai un apstākļi, ka pieteikumu Satversmes tiesā iesniedz Saeimas deputāti, neatbrīvo tos no pienākuma sniegt attiecīgu juridisko pamatojumu (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 9. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs ir norādījis, ka likuma „Par valsts budžetu 2011. gadam” apakšprogramma 23.00.00 ierobežo autovadītāju tiesības uz īpašumu. Savukārt Satversmes tiesas spriedumos daudzkārt ir atzīts: lai izvērtētu kādas tiesību normas atbilstību Satversmes 105. pantam, nepieciešams noskaidrot ne tikai to, vai tiesību norma ierobežo kādu personu tiesības uz īpašumu, bet arī to, vai šāds ierobežojums noteikts ar likumu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai tas atbilst samērīguma principam (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 12. – 19. punktu, 2008. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2008-11-01 secinājumu daļu un 2009. gada 13. februāra sprieduma lietā Nr. 2008-34-01 16. – 24. punktu*). Arī konkrētajā pieteikumā, norādot, ka tiesību norma ierobežo kādas personu grupas tiesības uz īpašumu, ir nepieciešams konstatēt cēloņsakarību starp apstrīdēto normu un personām radītajām negatīvajām mantiskajām sekām (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 17.3. punktu*).

Pieteikumā šāds izvērtējums nav ietverts. Attiecībā uz autovadītājiem un uzņēmējiem nodarīto aizskārumu pieteikumā ir ietverts pamatojums vienīgi par viņu tiesisko paļāvību uz to, ka noteikts nodokļu apmērs tiks novirzīts tieši autoceļu uzturēšanai. Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

n o l ē m a:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par likuma „Par valsts budžetu 2011. gadam” apakšprogrammas 23.00.00 atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam” pēc divdesmit Latvijas Republikas 10. Saeimas deputātu pieteikuma (pieteikums Nr. 49/2011).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Latvijas Republikas Saeimu – līdz 2011. gada 11. jūlijam iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atteikties ierosināt lietu par likuma „Par valsts budžetu 2011. gadam” apakšprogrammas 23.00.00 atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kūtris